

RIIGIKOHUS

Avaldatud veebilehel *Riigikohus* (<https://www.riigikohus.ee>)

Avaleht > Kohtupraktika analüüs: elektrooniline valve ei aita enamasti vahi alla võtmise eesmärke täita

Kohtupraktika analüüs: elektrooniline valve ei aita enamasti vahi alla võtmise eesmärke täita

4. aprill 2018

Riigikohus avaldas kohtupraktika analüüsi, milles uuriti, kuidas sisustatakse kohtupraktikas elektroonilise valve kui vahistamise asendustõkendi põhilisi eeldusi: vähendada vahistamisega võrdväärselt kriminaalmenetlusest kõrvalehoidumise ohtu või ohtu jätkuvalt toime panna kuritegusid.

Riigikohus on selgitanud, et elektrooniline valve ei ole iseseisev tõkendiliik, vaid on kohaldatav vahistamise asendusena. Seega on elektroonilist valvet võimalik kohaldada üksnes isikule, keda on alust vahi all pidada. Siinjuures tuleb kohtutel tuvastada, kas elektroonilise valvega saavutatakse eesmärk, mida isiku vahi alla võtmisega on taotletud – hoida ära kriminaalmenetlusest kõrvalehoidumine või uute kuritegude toimepanek.

Analüüsist selgus, et vahistamise asendamist elektroonilise valvega peetakse võimalikuks isikute suhtes, kelle puhul on vahistamisalusena tuvastatud oht kriminaalmenetlusest kõrvale hoiduda. Samas kohtupraktikas see kinnitamisest ei leidnud ja asjades, kus vahistamisalus oli kõrvalehoidumise oht, leiti enamasti vastupidist: elektrooniline valve ei aita minimeerida kõrvalehoidumise ohtu.

Samuti jäi kohtupraktikast kõlama seisukoht, et olukorras, kus vahistamisalusena on tuvastatud õigusemõistmise vastaste kuritegude toimepanemise oht, ei ole elektrooniline valve piisav meede seda ohtu kõrvaldama. Kohtute hinnangul puudub igasugune võimalus teostada järelevalvet selle üle, kellega elektroonilisele valvele allutatud isik suhtleb, mistõttu esineb võimalus tunnistajate valeütlustele andmisele suunamiseks ja toimumu moonutamiseks.

Ka uute kuritegude toimepanemise ohu kontekstis leidsid kohtud enamasti, et elektrooniline valve ei aita nimetatud ohtu vahistamisega võrdväärselt maandada. Analüüsis tehti üldistus narkokuritegude, liikluskuritegude, kelmuse ja kuritegeliku ühenduse koosseisude kohta. Kõigi nende koosseisude puhul leidsid kohtud enamasti, et nende kuritegude toimepanemist saab elektroonilise valve tingimustes jätkata. Näiteks leidsid kohtud, et kuna elektrooniline valve ei takista isiku suhtlemist teistega, pole kuidagi välistatud kuritegeliku ühenduse juhtimine või narkootiliste ainete käitlemine. Samuti ei takista elektroonilise valve kohaldamine isikul alkoholi tarvitamist, mistõttu säilib reaalne oht sõiduki joobeseisundis juhtimiseks.

Analüüsis juhiti tähelepanu asjaolule, et nii karistusseadustik kui ka elektroonilise valve täitmise ja järelevalve kord viitavad elektroonilise valve seadmetele, mida tegelikult Eestis praegu kasutusel ei ole. Näiteks asukohapõhist jälgimist või alkoholi tarvitamise keelu täitmise kontrollimist võimaldavad seadmed. Praegu kasutusel olevad elektroonilise valve seadmed koosnevad kahest osast: elukohta paigutatavast seadmest ja jalavõrust.

<https://www.riigikohus.ee/sites/default/files/elfinder/analyysid/2018/Vahistamise%20asendamine%20elektroonilise%20viisi%20ga>